

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**Universitatea Tehnică a Moldovei
Facultatea Energetică și Inginerie Electrică
Departamentul Energetică**

Admis la susținere

Șef departament:

HLUSOV, Viorica, conf.univ.,dr.

”_____” _____ 2024

**Combaterea vulnerabilității energetice: strategii și
programe în Republica Moldova**

Teză de master

Masterand:

_____

OLARU, Elena

EMD-22M

Conducător:

_____

GUȚU-CHESTRUȘCA, Corina,

lect. univ., dr.

Chișinău, 2024

ADNOTARE

Autor – OLARU Elena. **Titlul** – *Combaterea Vulnerabilitatii Energetice: Strategii si Programe Programe in Moldova.*

Structura lucrării: lucrarea conține o introducere, patru capitole, concluzii, bibliografie din 46 titluri și 21 link-uri utilizate, 60 pagini, 28 figuri, 27 tabele.

Cuvinte-cheie: saracie energetica, masurarea saraciei energetice, fondul vulnerabilitatii energetice, eficiență energetică, consum de energie, măsuri de îmbunătățire a eficienței energetice, clădiri publice, rabla electrocasnice, casa verde.

Problematica studiului: determinarea măsurilor ce țin de îmbunătățirea eficienței energetice de catre consumatorii casnici, reducerea impactului crizei energetice și atenuarea poverii sărăciei energetice.

Obiectivele studiului: minimizarea consumului de energie pe economie, micșorarea cheltuielilor cu energia si gaz, dezvoltarea sectorului de eficiență energetică locală și națională.

Rezultate obținute: în urma studiului s-a identificat necesitatea creșterii eficienței energetice în diferite sectoare economice și sociale din Moldova. De asemenea s-a constatat necesitatea elaborării și promovării actelor legislative locale și naționale ce țin de implementarea măsurilor de eficiență energetică.

ABSTRACT

Author – OLARU Elena. **Title** – *Combating Energy Vulnerability: Strategies and Programs in Moldova.*

Thesis structure: The paper comprises an introduction, four chapters, conclusions, 46 references and 21 links used, 60 pages, 28 figures, 27 tables.

Keywords: energy poverty, measuring energy poverty, energy vulnerability fund, energy efficiency, energy consumption, measures to improve energy efficiency, public buildings, appliance scrappage programs, green homes.

Study issues: determining measures related to improving energy efficiency by household consumers, reducing the impact of the energy crisis, and mitigating the burden of energy poverty.

The study's objectives: minimizing energy consumption, reducing energy costs, developing the local and national energy efficiency sector.

Result obtained: the study has identified the need of increasing the energy efficiency in different economic and social sectors in Moldova. Also, the need to develop and promote local and national legislative acts related to the implementation of energy efficiency measures.

CUPRINS

Pag.

Introducere	9
1. CONTEXTUL CRIZEI: SITUAȚIA GENERALĂ	10
1.1. Criza energetica.....	10
1.2. Consumul de energie si saracia energetica.....	13
2. DEFINIȚIA ȘI MĂSURAREA SĂRĂCIEI ENERGETICE	16
2.1. Perspectivele internaționale asupra sărăciei energetice.....	16
2.2. Abordările față de definiția sărăciei în Moldova	20
2.3. Analiza și măsurarea sărăciei energetice.....	24
2.4. Modalitățile internaționale de implementare a politicilor sociale pentru reducerea sărăciei energetice.....	31
3. STRATEGII ȘI PROGRAME DE IMPLEMENTARE PENTRU ATENUAREA CRIZEI ENERGETICE	36
3.1. Programul: Ajutor la contor.....	36
3.2. Casa Eficient Energetic.....	44
3.3. Rabla pentru Electrocasnice.....	46
3.4. Comparații Regionale: Studiu comparativ cu România.....	50
4. EVALUAREA IMPACTULUI SOCIAL SI ECONOMIC AL PROGRAMELOR	64
4.1. Evaluarea impactului social și economic.....	64
4.2. Lecții învățate privind securitatea energetică.....	65
4.3. Strategii ulterioare de tranziție.....	65
CONCLUZII	73
BIBLIOGRAFIE	75

INTRODUCERE

Contextul geopolitic actual, inclusiv războiul din Ucraina și politizarea comerțului cu resurse energetice de către Rusia, a crescut exponențial riscurile de aprovizionare cu energie, toate economiile majore din Uniunea Europeană (UE) confruntându-se cu o creștere rapidă a prețurilor pentru energia electrică și gaze naturale, iar din cauza securității energetice precare nivelul de expunere a Republicii Moldova la șocuri externe este și mai mare și va persista pe termen lung. Această vulnerabilitate este consecința investițiilor insuficiente din trecut în asigurarea unei producții adecvate sau în dezvoltarea rețelelor, a încercărilor ineficiente de diversificare a surselor de aprovizionare cu energie, precum și a reformelor insuficiente ale piețelor energetice.

Toate aceste aspecte contribuie semnificativ la amplificarea sărăciei în Republica Moldova, cu două forme importante de sărăcie devenind din ce în ce mai proeminente: sărăcia energetică și sărăcia alimentară. Sărăcia energetică poate fi definită ca situația în care gospodăriile nu au acces la servicii energetice esențiale, cum ar fi încălzirea, iluminatul și resursele de energie necesare pentru alimentarea aparatelor electrocasnice, elemente esențiale pentru un standard de viață și sănătate decentă. În acest context, este crucial să se asigure forme de ajutor și protecție socială pentru consumatorii vulnerabili, însă există un deficit de finanțare pentru aceste programe.

În răspuns la această criză, pentru a aborda sistematic vulnerabilitatea energetică și pentru a promova eficiența energetică, în Republica Moldova a fost adoptată Legea nr. 241/2022, care a creat Fondul de Reducere a Vulnerabilității Energetice. Acest fond oferă compensații în factură pentru consumatorii de gaze naturale, energie termică și energie electrică, în funcție de categoria lor de vulnerabilitate.

Prin urmare, în contextul crizei energetice și al sărăciei în Republica Moldova, Fondul de Reducere a Vulnerabilității Energetice reprezintă o inițiativă crucială pentru protejarea consumatorilor vulnerabili și pentru promovarea unei utilizări mai eficiente a resurselor energetice.

BIBLIOGRAFIE

1. HOUSEHAM, Ian, și MUȘATESCU, Virgil. „Îmbunătățirea eficienței energetice în gospodăriile și comunitățile cu venituri mici din România. Sărăcia față de combustibil. Raport final de evaluare.” UNDP, 2012.
2. LIDDELL, Christine, MORRIS, Chris, S.J.P. McKenzie, și Gordon Rae. „Measuring and monitoring fuel poverty in the UK: National and regional perspectives.” Editor Christine Liddell. Energy Policy (Elsevier) 49 (October 2012),
3. EC(2020). Documentul de lucru al personalului Comisiei. Ghidul UE privind sărăcia energetică, care însoțește documentul Recomandării Comisiei privind sărăcia energetică {C(2020) 9600 final}
4. LEGE Nr. 139 din 19-07-2018 cu privire la eficiența energetică, Publicat : 17-08-2018 în Monitorul Oficial Nr. 309-320 art. 476
5. HOTĂRÂRE Nr. 1471 din 30-12-2016 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2016-2018, Publicat : 31-03-2017 în Monitorul Oficial Nr. 92-102 art. 257
6. HOTĂRÂRE Nr. 698 din 27-12-2019 cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul eficienței energetice pentru anii 2019-2021, Publicat : 17-01-2020 în Monitorul Oficial Nr. 7-13 art. 12
7. BANCA DE DATE STATISTICE, Statistica Socială, Sărăcia și inegalitatea <https://statbank.statistica.md>
8. BANCA DE DATE STATISTICE, Metodologia pentru calcularea pragului sărăciei absolute https://statistica.gov.md/public/files/Metadate/alte/Metodologie_saracie.pdf
9. HOTĂRÂRE GUVERN Nr. 285/ 2013 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de calculare a mărimii minimului de existență, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=19426&lang=ro
10. ORDINUL MMPSF Nr. 147/ 2013 pentru aprobarea Ghidului metodologic cu privire la modul de calculare a mărimii minimului de existență, https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=12102&lang=ro
11. SWD(2020) 960 final, Octombrie 2020, [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2020\)960&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2020)960&lang=en)

12. Raport privind evaluarea sărăciei energetice și mecanismelor de susținere în Republica Moldova: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-09/sarac_Raport_Sar_ENER_UNDP-MD_var-ROM_14-09-2022_final_CORECTAT.pdf
13. Overview report on the energy poverty concept, https://www.bpie.eu/wp-content/uploads/2021/05/ComAct-D1.1_Overview-report-on-the-energy-poverty-concept_Final-version_UPDATED-1.pdf
14. Comunitatea energetică (2021). Studiul de abordare a sărăciei energetice în părțile contractante. Capitolul 3
15. Acțiuni ajustate comunității pentru reducerea sărăciei energetice (2021). Raport general privind conceptul sărăciei energetice. Sărăcia energetică în mediu privat cu familii multiple. https://www.bpie.eu/wp-content/uploads/2021/05/ComAct-D1.1_Overview-report-on-the-energy-poverty-concept_Final-version_UPDATED-1.pdf
16. HERRERO, S.T. (2020). Deconectările în Spania. Institutul de Tehnologii și Știința Mediului (ICTA), Universitatea Autonomă din Barcelona (UAB), Spania. Pagina 2. https://www.eppedia.eu/sites/default/files/2021-01/Tirado%20Herrero_2020_Disconnections%20in%20Spain_EP-pedia_2.pdf
17. Acțiuni ajustate comunității pentru reducerea sărăciei energetice (2021). Raport general privind conceptul sărăciei energetice. Sărăcia energetică în mediu privat cu familii multiple. Subcapitol 4.3.7. Pag. 74. https://www.bpie.eu/wp-content/uploads/2021/05/ComAct-D1.1_Overview-report-on-the-energy-poverty-concept_Final-version_UPDATED-1.pdf
18. LEGEA 266/2011 privind stabilirea măsurilor de protecție socială pentru consumatorul vulnerabil de energie. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/246430>
19. LEGE Nr. 241 din 28-07-2022 privind Fondul de reducere a vulnerabilității energetice, Publicat : 05-08-2022 în Monitorul Oficial Nr. 246-250 art. 498
20. HOTĂRÂRE Nr. 703 din 05-10-2022 cu privire la aprobarea Conceptului Sistemului informațional „Vulnerabilitatea energetică” Publicat : 12-10-2022 în Monitorul Oficial Nr. 315-317 art. 784
21. HOTĂRÂRE Nr. 814 din 23-11-2022 cu privire la aprobarea volumului compensate și a prețurilor/tarifelor pentru consumatorii casnici în funcție de categoria de vulnerabilitate energetică pentru perioada noiembrie 2022–martie 2023, Publicat : 26-11-2022 în Monitorul Oficial Nr. 383 art. 911

22. https://consulting.md/rom/statistici-si-publicatii/ajutorul-la-contor-a-fost-de-ajutor?fbclid=IwAR2475-LV0MEQn04A6CAm4E8tdbjPE1f_Mha0tl-phQ6wWIITS6-IkLZ6E4
23. Administratia Fondului de Mediu din Romania, pagina oficiala, programe de finantare; [Administrația Fondului pentru Mediu \(afm.ro\)](http://www.afm.ro).